

From: lappi@sll.fi <lapinpiiri@gmail.com>
Sent: maanantai 6. syyskuuta 2021 23.52
To: Ym Kirjaamo
Cc: Sari Hänninen; hilkka lipponen; lappi@sll.fi
Subject: Lausunto luonnonsuojelulain ja siihen liittyvien lakien uudistamiseksi

Lappi 6.9.2021

Lausunto luonnonsuojelulain ja siihen liittyvien lakien uudistamiseksi

Ilmastolain uudistaminen (YM036:00/2019)

Suomella on velvollisuus turvata arvokkaat ja monimuotoiset ekosysteemit sekä uhanalaisten lajien esiintymisaluet maalla ja vesistöissä luontokadon pysäyttämiseksi. Tämä velvoite perustuu Euroopan unionin *biodiversiteettistrategiaan*, joka ulottuu vuoteen 2030. Suomi on kesäkuussa 2020 ilmaissut komissiolle tukevuksensa biodiversiteettistrategian mukaisia tavoitteita saattaa kansallisesti oikeudellisen suojelun piiriin vähintään 30 prosenttia maa- ja vesialueiden pinta-alasta ja tiukan suojelun alueiksi 10 prosenttia maa- ja vesialueiden pinta-alasta. Suomi on niin ikään todennut kantanaan komissiolle, että tavoitteena tulee olla luonnonvarojen ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä käyttö ja kehitys. Se turvaa paitsi luonnon monimuotoisuuden säilymisen myös tulevien sukupolvien elinmahdollisuudet ja luonnonvarojen kestävään käyttöön perustuvat elinkeinot. Korostamme, että varovaisuusperiaatteen mukaisesti, on Suomen viranomaisten toimittava etupainotteisesti eli jos jonkin alueen luontoarvot todetaan riittävän suureksi, se voitaisiin suojella luonnonmonimuotoisuuden turvaamiseksi, vaikka se olisi nykyisiin luontotyyppihin soveltumaton alue, esimerkiksi Soklin ahot. Lisäksi olemassa olevien luontotyyppien lisäksi suojelualueita pitäisi olla kategoriat paikallisesti, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti, Euroopan ja globaalilla tasolla ainutlaatuiset alueet, jotka pitäisi pystyä suojelemaan kuten Soklin ahot. Huomioitava myös Loitsanan lähdelammetlehtomaisine erityisine tunturikoivikkoineen ja lehtoineen.

Luonnonsuojelussa tulee paremmin myös suojella virtavesikokonaisuuksia, mitkä ovat luonnontilaisia, puhtaita, kirkkaita ja vesiluonnon ja rantavesiluonnon, kasvuston, linnuston kannalta merkityksellisiä uhanalaisille tai taantuville lajeille. Lapissa tulisi mm. suojella Ylä-Kemijoen ja Nuorttjoen luonnontilaiset jokikokonaisuudet latvavesiä myöten Natura-alueiden täydennyksellä sekä Keski-Kemijoen viimeiset vapaat luonnontilaiset virta-alueet ja rantamaisemat, joissa uhanalaisia lajeja, kasveja, lintuja ja vesiluontoa. Lisäksi luonnonsuojelulaissa tulee turvata paremmin puhtaat vedet uhanalaisille vaelluskaloille ja raakuille. Vesivoimayhtiöt tulee määrätä vaelluskalalailla rakentamaan luonnonmukaiset ohitusuomat padottuihin vesistöihin, kerta he vastustavat kalatalousvelvoitteiden muuttamista. Tenon, Torniojoen, Simojen, Koutajoen, Paatsjoen, Kemijoen, Nuorttjoen ja Kiiminkijoen vesistöt tulee määrittää erityisvesistöiksi missä tulee vaalia vesistöjen puhtautta ja vaelluskalojen etua.

Luonnonsuojelulaissa tulee mahdollistaa puuttuminen ilmoituksiin metsänkäytöstä, jotka uhkaavat uhanalaisia lajeja, lintujen pesintää, kasveja jne. Suojeltavien kohteiden listaan tulisi laittaa kekomuurahaisten pesät, joita ei enää saisi siis eri tekosyiden varjolla tuhota. Luonnonsuojeluviranomaisten resursseja ja toimivaltaa myös vieraslajien torjunnassa tulee lisätä. Viranomaisten tulee estää sellaisia toimintoja, jotka edistävät haitallisten vieraslajien levittäytymistä.

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

On oltava ehdottomana vaatimuksena selvittää hankkeiden vaikutukset hiilinieluihin ja sen kautta ilmastonmuutoksen hillintään/nopeutukseen luvan myöntämisen/luvan esteen perusteena.

Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?

Ekologinen kompensaatio -käsitteen väärinkäyttö on estettävä rajaamalla ekologisen kompensaation käyttömahdollisuus vain välttämättömien yhteiskunnallisten hankkeiden yhteyteen. Yksityisten toimialojen yhteydessä ekologisen kompensaation käyttö on periaatteellisesti katsottava kielletyksi, ja hanke on toteutettava siten ettei ekologista kompensaatiota tarvita. Tästä periaatteesta saa poiketa vain erityisesti perusteluihin syihin ja selvityksiin perustuen.

6 Luku

44.2 §:n kohtaan 7) esitämme lisäystä: " ... arvokas, ennallistamiskelpoinen tai sijainniltaan ekologisessa verkostossa niin tärkeä, että...".

45 §:ään olemme sitä mieltä, että kansallispuiston vähimmäispinta-ala tulee olla 1000 ha kuten nytkin, eikä esitetty 3000 ha.

7 Luku

66 § Uhanalaisen luontotyypin huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa myönnettäessä:

Soveltamisalaan tulee lisätä myös ympäristönsuojelulain mukaiset ilmoitukset ja metsänkäyttöilmoitukset sekä MRL:n katu- ja puistosuunnitelmat, rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvat.

67 § Suojeltujen luontotyyppien luetteloa pitää täydentää myös metsälain puolella, kuten varpukorvilla ja korpirämeillä.

8 Luku eliölajien suojelu

76 § Uhanalaisten lajien huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyttäessä: Soveltamisalaan tulee lisätä myös ympäristönsuojelulain mukaiset ilmoitukset ja metsänkäyttöilmoitukset sekä MRL:n katu- ja puistosuunnitelmat, rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvat.

LSL olisi esitetyllä tavalla nyt kesähakkuita koskevan EU-tuomioistuimen tuomion 4.3.2021 yhdistetyssä asiassa C-473/19 ja C-474/19 mukainen, mutta tuomion toimeenpano vaatii toimia myös metsälain puolella (rajoitusajat ja alueet).

Luku 11 Ekologisen kompensaation toteuttaminen

Hyvittämisen kriteereissä olisi vaatimuksena oltava, että uhanalaiseen luontotyyppiin tai lajin elinympäristöön kohdistuva heikennys on hyvitetty saman lajin elinympäristöön tai samaan luontotyyppiin kohdistuvien toimenpitein siten, että heikennyksestä huolimatta suojelutaso paranee. Tavoitteena tulisi siis olla nettoposiitivisuus hyvityksen jälkeen.

Kompensaation korvaussuhde on ratkaistava tarkemmalla sääntelyllä myöhemmässä vaiheessa. Hyvitettävän toimenpiteen korvaussuhde heikennykseen olisi pääsääntöisesti oltava >10. Vain niissä tapauksissa, kun kompensoitava luontoarvo ei ole uhanalainen ja hyvitykset on tuotettu täysimääräisesti etukäteen voisi korvaussuhde olla 1:1.

Lisäksi on nostettava esiin kuntien ja valtion maihin liittyvään epämääräisyys 11 luvun a § perusteluissa. Huolenamme on, että tämä voi vaarantaa lisäisyysperiaatteen toteutumista. Kaavojen SL, /s ja luo-alueita sekä Metsähallituksen luontopalvelujen maita ei tule käyttää kompensointiin. Ainakin SL, /s -kaavamerkinnot ja luo-merkintä ovat kaavoissa selkeitä tapoja vaalia luonnonympäristöä eli täyttää kaavojen

sisältövaatimukset. Myös virkistysalueverkosto osittain perustuu luonnonarvojen (esim. direktiivilajien) huomiointiin. Siksi maankäyttö- ja rakennuslain velvoitteet tuottavat lisäisyyden kannalta runsaasti tulkinnanvaraisia tilanteita.

Luku 12 Alueiden hankinta luonnonsuojelualueisiin ja korvaukset

Maanomistajalle luonnonsuojelutoimenpiteistä maksettava täyden korvauksen periaate on perustuslain ympäristöperusoikeuden vastainen. Jokaisen vastuu luonnosta ja monimuotoisuudesta on turvattu perustuslaissa ja tuo vastuu on voimistunut perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä ja oikeuskäytännössä yleisesti. Luonnon monimuotoisuuden haasteet ovat olleet maanomistajien tiedossa jo vuosikymmenien, joten maanomistajilla ei ole myös luottamuksensuojaan rinnastettavaa oikeutta vaatia täyttä korvausta luonnonsuojelutoimenpiteistä. Luonnonsuojeluun käytettäviä määrärahoja tulisi lisätä merkittävästi niin, että ns. *luonnon monimuotoisuusveron* kautta jokaisen vastuu luonnosta toteutuisi välillisesti ja oikeudenmukaisesti.

Huomiot muihin lakeihin

Metsälaki: Metsälain avaaminen on välttämätöntä, koska se on nyt luontokadon suurin ongelma. Suoluontotyyppinä tulee lisätä monipuolisesti ja laajasti suojeltaviin kohteisiin. Muistutamme, että Suomen metsissä on pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman vastaisesti jatkumassa metsäluonnon lajikato ja köyhtyminen. Hallitusohjelmassa todetaan, että Suomessa pysäytetään luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja lajikato tällä hallituskaudella. Erityisesti lajikato tapahtuu Suomessa metsätalouden piirissä koko Suomessa. Metsälain uudistamisessa tulee määrittää rajat avohakkuille ja kiellettävä auraukset myös yksityismailla. Parasta siirtyä täysin jatkuvaan kasvatukseen. Muistutamme, että Metsäkeskuksenkin asiantuntijoiden mukaan vääjäämättömästi voimistuvan ilmastonmuutoksen aikakaudella on eri puulajien ja ikäpolvien sekametsä. Tämä on järkevää myös ilmastonmuutoksen hiilinielujen vaalimisen, luonnonmonimuotoisuuden, metsien moninaiskäytön, maiseman, vesistöjen puhtauden, puurakentamisen tukkipuun tarpeen ja metsäluonnon kannalta. Suomessa tulee myös määrätä vähintään 200 metrin suojavyöhykkeet hakkuista kaikkien vesistöjen ympärille. Eikä suometsien "kunnostusojituksia" tule enää sallia Kemera tuilla koska ne pilaavat suoluontoa ja alapuolisia puhtaita vesiä. Lisäksi uhanalaisten lajien ja pesien ympärille tulee jättää vähintään hakkuu vapaat suojavyöhykkeet. Myös metsäkanalintujen soidin alueet tulee suojata suojavyöhykkeellä. Ojituksista ja aurauksista tulee myös luopua riistan elinympäristön kannalta. Hakkuista tulee luopua pesinnän etsinnän ja pesinnän ajaksi. Muistutamme, että suojavyöhyke kotkan pesälle on oikeuskäytännön mukaan 1100 metriä.

Metsäkeskuksen tulkintasuosituksukset ovat vuodesta 2004 lähtien vaikuttaneet metsälakikohteiden tulkintaan ja rajauksiin. Joissain kohdissa tulkintasuosituksukset asettavat metsälakikohteille tiukempia vaatimuksia kuin mitä laista suoraan seuraa. Nämä supistukset, jotka ovat kolmannes Metso-ohjelman laajuudesta, tulee peruuttaa. Metsälain 10 §:n kohteiden pienialaisuuden ja selvärajaisuuden vaatimukset on poistettava.

Kesähakkuista koskevan EUTI:n tuomion 4.3.2021 (yhdistetyssä asiassa C-473/19 ja C-474/19 toimeenpano) vaatii toimeenpanotoimia metsälain puolella, kuten rajoitusalueet ja -ajat.

Metsälakiin tulee lisätä kansalaisten ja ympäristöjärjestöjen osallistuminen ja muutoksenhaku. Myös naapureiden kuten mökkiläisten ja muiden kiinteistöjen omistajien sekä alueella toimivien luonnosta kumpuavien elinkeinojen kuulemista on parannettava.

Vesilaki: Vesilain luontotyyppien "luonnontilaisen kaltaisuuden" soveltamisalaa ei tule esitettyllä tavalla supistaa.

Kaivoslaki: Kaikki luonnonsuojelualueet (vanhat ja uudet, valtion ja yksityiset) ja muutkin kuin LSL:lla suojellut Natura 2000 -alueet tulee merkitä 7 §:ään malminetsinnältä kielletyiksi alueiksi.

Luonnonsuojelun, luonnon puhtauden ja monimuotoisuuden turvaamiseksi malminetsintä tulee kieltää muun muassa seuraavilla alueilla:

- Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Valtioneuvoston periaatepäätös 5.1.1995)

- Vesipuitedirektiivin mukaiset hyvän ja erinomaisen ekologisen tilan vesistöt (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2000/60/EY) yhteisön vesipolitiikan suuntaviivoista) ja vesilaissa (587/2011) määritellyt vesistöt: virtaavat vedet, järvet (VL 1:3 § ja VL 3:2 §)

- Kaikki luokitellut 1-, 2- ja E-luokan pohjavesialueet, jotka on määritelty laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (VMJL 1299/2004, VMJL 1263/2014) ja siihen liittyvässä valtioneuvoston asetuksessa vesienhoidon järjestämisestä (1040/2006) luvun 2 a mukaisesti. Pohjavesialueita on säädelty myös vesipuitedirektiivissä (2000/60/EY) artikloissa 1, 4, 7 sekä ympäristönsuojelulaissa (527/2014) 17 §, pohjaveden pilaamiskielto.

Lisäksi vaadimme kolmannen kategorian pohjavesialueiden palauttamista Pohjois-Suomessa.

- Luonnonsuojelulaissa (1096/1996) tarkoitetut luonnonsuojelualueet (LSL 11-12 §, 17 §, 24-25 §) mukaan lukien

- Erämaa-alueet (Erämaalaki 62/1991) ja kansallispuistot

- Kaikki Suomen Natura 2000 -alueet (Luontodirektiivi 92/43/ETY)

- Luonnonsuojelulailla suojellut luontotyyppien ja lajien kohteet (29 § ja 47 §)

- Unescon maailmanperintökohteet (Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemiseksi (19/87))

- Unescon Geopark -kohteet

- Malminetsintäkiellon tulee olla voimassa heti myös kaikilla vanhoilla suojelualueilla (myös vanhat ja yksityiset) ja Natura 2000 -alueilla.

Kaivoslain ja luonnonsuojelulain uudistamiseen keskeiset pointit:

Varausilmoitusmenettely poistettava maaomistajan oikeusturvaa loukkaavana menettelynä. kaivosyhtiöt voivat tutkia entisiä malminetsintäraportteja kaikessa rauhassa ennen malminetsintäluvan jättämistä, eikä varausilmoitusta siten tosisiasiallisesti tarvita. Menettely myös vääristää kaivosyhtiöiden välistä kilpailuasetelmaa.

Malminetsintä kairauksin ns. "maanomistajien luvilla" on nykyistä selkeämmin kiellettävä. Tätä lainkohtaa käytetään nykyisin väärin, minkä vuoksi yleiset ja yksityiset sekä luonnon ja vesien puhtaus edut jäävät turvaamatta. Yhteiskunnan pitää tietää kaikki kairauskohteet. Mahdollisten riskien arvioimiseksi yhteiskunnan ja asianosaisten on saatava tietoonsa kairaustulokset, erityisesti haitallisten mineraalien suhteen ympäristöriskien arvioimiseksi. Se on oleellista myös intressivertailuprosessin toteutumiselle luotettavasti.

Kairauksia ei saa toteuttaa pohjavesialueilla, eikä vesistöjen päällä, eikä millään suojelualueella. Tämä kaikki koskien myös GTK:n toimintaa. Kaikki kairaukset siis luvituksen piiriin huomioiden hanketoimijan hankekokonaisuus kokonaisuutenaan sekä muut alueeseen vaikuttavat hankkeet. Syväkairauksissa on tehtävä ympäristövaikutusten arviointi YVA-direktiivin veloitteen mukaisesti.

Ilman kunnan puolta ei lupaa kairauksiin uraanivyöhykkeellä ja uraania sisältäviin malmioihin saa myöntää. Kunta voi myös kaavoituksella rajata alueita malminetsinnän ja kaivostoiminnan ulkopuolelle. Kunta voi maankäytössään painottaa muita elinkeinoja sekä luonto- ja vesistöarvoja ja siten poistaa niiltä alueilta kunnan

kehittämistä estävän epävarmuuden mitä varaukset, valtaukset ja kaivoshankkeet aiheuttavat.

Kaivoshankkeet ja ympärillä olevat malminetsintäalueet sekä varausalueet on lupaharkinnassa arvioitava kokonaisuutenaan luotettaviin selvityksiin perustuen, huomioiden ympäristö-, vesistö-, luonto-, teollisuuspäästö- ja ilmastovaikutukset direktiivien velvoitteiden mukaisesti. Vakuusvaatimukset on asetettava riittäväksi. Haittakorvaus -lainsäädäntöä tulee kehittää siten, että maa- ja vesialueiden sekä muiden elinkeinojen haitat täysimääräisesti korvataan riittävän nopeasti haitankärsijöiden oikeusturvan turvaamiseksi.

Muussa lainsäädännössä tulee varmistaa että kaivoksilla käytetään täysimääräisesti puhdistavia jätevedenpuhdistamoja. Tämä on ehdoton vaade vesiluontokokonaisuuksien, vesiluontotyyppien, puhtauden ja elinvoiman varmistamiseksi.

Pidättekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla

1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?

EHDOTETTU TAPA on edellä kuvatuilla tavoilla epäselvä, koska siinä sotketaan viranomaiset ja lausunnonantajat keskenään. Myös käsite "malminetsintä" on esitetty siinä määrin epäselvästi, ettei ehdotuksesta selviä, minkälaista kaivoslain tarkoittamaa malminetsintätoimintaa ehdotuksessa tarkoitetaan.

Kaivoslain 7 §:n mukaista vähäistä haittaa aiheuttavaa (jokamiehen oikeuden kaltainen) malminetsintä on pysyttävä kiellettyinä kaikentyyppisiltä suojelualueilta kaivosyhtiöiden ja GTK:n edustajilta (koska ne eivät ole "jokamiehen oikeuksien" mukaisia tahoja, vaan ammattimaisia yrityksiä).

Kairaukset eivät ole kaivoslain 7 §:n tarkoittamia jokamiehen oikeuksiin kuuluvia haitattomia menetelmiä, vaan luvanvaraisia toimintoja. Tukes ei saa antaa kairauslupia minkään tyyppisille luonnonsuojelualueille. Kairaukset ovat viranomaisluvan (Tukes) alaisia toimintoja, jonka vuoksi maanomistaja (ei edes Metsähallitus hallinnoimillaan valtion mailla) ei voi antaa kairauksin toteutettavalle malminetsinnälle "lupaa". Metsähallituksen tulee antaa lausunto malminetsintälupahakemuksesta Tukesille. Tähän nähden on selvää (tulisi olla selvää), että kairaukset myös luonnonsuojelualueilla ovat kielletty, eikä niihin ole Metsähallituksella luvanmyöntäjäviranomaisen oikeutta.

Erikseen on lakiehdotukseen selvyyden vuoksi selväsanaisesti kirjattava, etteivät GTK:n toteuttamat kairaukset ole ympäristö-, vesistö- ja luontovaikutuksiltaan muista kaivosyhtiöiden kairauksista sillä tavoin vähäisempiä, että GTK:n suhteen voitaisiin poiketa muusta lainsäädännöstä.

1) Malminetsintä on kiellettävä luonnonsuojelualueella.

Lainsäädännöllisesti ei tule myöntää malminetsintälupaa alueelle, jolle ei mahdollista myöntää kaivoslupaa. Nykyinen laki on tässä suhteessa yleisen oikeuskäsitteen vastainen ja on murentanut luottamusta viranomaistoimintaan sekä oikeusvaltion toimivuuteen, jonka vuoksi kyseinen lainkohta on korjattava kieltämällä malminetsintäluvan antaminen luonnonsuojelualueelle.

Lapin piiri katsoo, että luonnosehdotuksessa on iso periaatteellinen virhe. Metsähallitus ei ole sellainen toimivaltainen viranomainen, joka voisi myöntää malminetsintälupaa, ei edes hallinnoimilleen valtion maille, saati kairauslupaa niillä sijaitseville luonnonsuojelualueille. Metsähallitus antaa lausunnon siitä, täyttääkö heille lausuntopyyntöä varten esitetty kaivoslain tarkoittama kairauksin toteutettava malminetsintälupahakemus luonnonsuojelulain ja luontodirektiivin velvoitteet, ja

tämän Metsähallituksen luontoviranomaisen antaman lausunnon on malminetsintälupaviranomaisen otettava luparatkaisussaan huomioon.

Toinen, edellisen kaltainen iso periaatteellinen virhe on siinä, että ehdotuksessa ehdotetaan Metsähallituksen voivan antaa GTK:lle luvan 'geologiseen tutkimukseen' valtion luonnonsuojelualueella, mikäli toiminta ei vaarantaisi alueen perustamistarkoitusta.

Koska geologinen tutkimus (ei edes GTK:n toimesta) ei ympäristö-, vesistö- ja luontovaikutuksiltaan millään tavoin poikkea eikä ole vähäisempi kaivosyhtiöiden kairausten haitallisista vaikutuksista, on perusteetonta ja asiatonta edes ehdottaa Metsähallitukselle sellaista "luvan myöntäjän" oikeutta GTK:n kairauksien suhteen. Lisäksi muistutamme GTK:n kaksoisroolista myös kaivosyhtiöiden täyden palvelun konsultteina, jolloin viesti luonnonsuojelualueiden malmipotentialista lopulta päättyy kaivosyhtiöille.

Lakiehdotukseen on syytä erikseen kirjata selväsanaisesti, että luonnonsuojelualueilla on sallittua GTK:n tehdä geologisia tutkimuksia kaivoslain 7 §:ssä kuvattujen vähäisten ja haitattomien malminetsintämenetelmiin perustuen (ei kairauksia) hankittuaan Metsähallitukselta lausunnon siitä, etteivät kyseiset yksilöidyt toimenpiteet heikennä alueen suojeluarvoja kielletyllä tavalla. Ja että kyseinen jokamiehen oikeuden kaltaisten toimenpiteiden suorittamiseen annettu Metsähallituksen lausunto ei anna oikeutta kairauksin toteutettavalle geologisille tutkimuksille.

Ilmastolain tulee pyrkiä saamaan tasapuolisesti kaikki yhteiskunnan sektorit kiertotalouden piiriin ja mahdollisimman vähän jätettä tuottaviksi sekä vähäpäästöiseksi. Tämä tarkoittaa myös sitä, ettei mitään yhteiskunnan osa-alueita voida jättää päästölaskelmien ulkopuolelle poliittisista syistä. Jos jotkut ilmastoa, ja ympäristöä, kuormittavat toiminnat annetaan jatkaa tulee heidän kompensoida huonot käytänteensä esimerkiksi betonikerrostaloihin tulee tulla aurinkokattopellit, tuuliruuvit katolle, aurinkopaneelit seiniin ja maalämpö lämmitykseen. Tämä laajamittaisena vaateena tulee huomioida kaupunkien kaavoituksessa sekä tarvittaessa maankäyttö- ja rakennuslaissa. Ilmastopäästöissä olisi siten hyvä painottaa myös kulutuksen päästöjä, koko elinkaari huomioiden.

Valitettavasti pitää myös huomioida että WMO:n datan mukaan ilmastopäästöt menevät pahimman skenaarion mukaan, joten koko yhteiskunnan kaikkien sektoreiden tulee varautua sopeutumaan vääjäämättömästi voimistuvien globaalimuutoksien aikakauteen. Siksi myös edellä mainittujen viimeisten luontorippeiden ja metsäsaarekkeiden sekä puhtaiden vesien suojelu on tärkeää.

Muistutamme, että kaikilla on oikeus puhtaaseen elinympäristöön ja luonnolla oikeus luonnonmonimuotoisuuteen. Se on meidän yhteinen turva.

Jätämme oikeuden täydennykseen,

SLL Lappi

Sari Hänninen

puheenjohtaja

Mika Flöjt

toiminnanjohtaja

Suomen Luonnonsuojeluliiton Lapin piiri
Rovakatu 23, huone 219, 96100 Rovaniemi

Suomen Luonnonsuojeluliiton Lapin piirin ry:n yhteyshenkilöt:

Toiminnanjohtaja Mika Flöjt +358 40 823 2443

Lue lisää toiminnastamme <https://www.sll.fi/lappi>

Piirin sähköposti: lappi@sll.fi tai lapinpiiri@gmail.com